

ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ ПЕДАГОГІЧНОЇ СИСТЕМИ ПРОФЕСІЙНОГО САМОВДОСКОНАЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ

Ідея професійного самовдосконалення особистості в контексті самопізнання в непростих умовах сьогодення набуває практичного значення, сприяє утвердженню засад педагогіки гуманізму, зумовлюючи формулу її реалізації: теорія без практики є мертвою, забезпечуючи мінімальний розрив між генерацією нових знань, технологій оволодіння та їх застосуванням фахівцем у практиці.

Аналіз наукової літератури виявив значний доробок у галузі проблеми самовдосконалення суб'єктів педагогічної діяльності, що розглядається в міждисциплінарному контексті філософського, психолого-педагогічного знання. Філософське бачення професійного саморозвитку особистості представлено в працях В.Андрущенка, О.Базулука, І.Бондаревич, Б.Гершунського, М.Євтуха, І.Зязюна, В.Кременя, Г.Шевченко та ін. Теоретичні положення самовдосконалення особистості відображені в дослідженнях М.Євтуха, Л.Кунаковської, В.Маралова, Е.Піньковської, Е.Помиткіна.

Проблему професійного самовдосконалення суб'єкта педагогічної діяльності конкретизовано на загальнонауковому методологічному рівні, що уможлиблює:

- розуміння самовдосконалення як найбільш адекватної форми саморозвитку, що виявляється в самопізнанні, самоствердженні, самоактуалізації та самореалізації особистості, як динамічної системи, що виводить особистість на новий якісний рівень світобачення, світосприйняття;
- трактування професійного самовдосконалення фахівця як внутрішнього процесу свідомої цілеспрямованої роботи над собою, що відображає вищий рівень саморуху на основі інтегральної взаємодії самопізнання та самовдосконалення, ціннісно-вмотивованої професійної діяльності, здатності

самостійно визначати концепцію власного особистісно-професійного зростання на основі аксіологічного, акмеологічного, компетентнісного, культурологічного, антропологічного, особистісно-орієнтованого, системного, цілісного, діяльнісного, синергетичного підходів;

- інтерпретація професійного самовдосконалення фахівця як цілісної нелінійної системи з чітко вираженою мотивацією до самопізнання, професійної самореалізації, педагогічною спрямованістю, ґрунтовною ціннісно-сисловою сферою, розвиненими педагогічними здібностями, ментальною працездатністю, позитивним, логічним, конструктивним, проектним мисленням, цілеспрямованим внутрішнім пошуком, самоподоланням особистісної недосконалості, об'єктивацією самооцінки, вмінням аналізувати педагогічні ситуації та контакти, інтуїтивними осяяннями та оптимальним індивідуальним стилем.

Структурно педагогічна система самопізнання та професійного самовдосконалення уміщує три системоутворювальні компоненти:

- *структурно-змістовий компонент* – відображає концептуальну спрямованість (особливості планування та реалізації етапів самопізнавальної діяльності, їх загальні та часткові цілі й завдання);

- *структурно-процесуальний компонент* – характеризує базові умови (специфіку, форми, методи реалізації само пізнавальної діяльності);

- *структурно-аналітичний компонент* – розкриває об'єктивні закономірності самопізнавальної діяльності, адаптованої до педагогічного процесу вищої школи.

До теоретичних й методичних особливостей педагогічної системи професійного самовдосконалення, адаптованої до умов сучасності належить застосування самодіагностичних методик, зокрема методика самотестування, яка розглядається як засіб досягнення об'єктивації самооцінки індивідуального ресурсу сил, внаслідок самоаналізу і самокорекції особистісно-професійних якостей [3; 5].

Самодіагностика як система правил, методів, прийомів, що забезпечують особистісно-професійне самовдосконалення, підвищення рівня комунікативної культури дозволяє виявити прихований потенціал чеснот суб'єкта педагогічної діяльності, внаслідок природних трансформацій у структурі індивідуального ресурсу сил на основі самодіагностики.

Процедурно самодіагностика виконує ряд логічно обґрунтованих функцій:

- гносеологічну: системне самоспостереження і самоаналіз емоційно-вольової і чуттєво-ментальної сфери в структурі індивідуального ресурсу сил у соціально напружених ситуаціях;
- аксіологічну: об'єктивація самооцінки особистісних проявів (чеснот і недоліків) у процесі поліфункціональних соціально значущих комунікацій;
- праксіологічну: самокорекція неповноцінних якостей під час соціальних, професійних, міжособистісних комунікацій з використанням ментально-часових характеристик.

Впровадження педагогічної системи самопізнання і особистісно-професійного самовдосконалення у повсякденній педагогічній практиці сприяє позитивній динаміці внутрішніх трансформацій у самосвідомості розумно мислячого суб'єкта педагогічної діяльності, створенню ціннісного ресурсу в бажаннях, емоціях, почуттях, забезпечує зростання його ментальної працездатності, проявів культури незгоди, культури прийняття рішень, свідомого прагнення постійно самовдосконалюватися.

Література

1. Бех І. Д. Виховання особистості: підруч. / Іван Дмитрович Бех. – К.: Либідь, 2008. – 848 с.
2. Євтух М. Б. Культура взаємин / М. Б. Євтух, Т. В Черкашина: підруч. – 3-тє вид., переробл. і доп. – Черкаси : Видавець Чабаненко Ю. А., 2012. – 340 с.
3. Евтух Н. Б., Пиньковская Э. А., Черкашина Т. В. Методики личностно-профессионального самосовершенствования субъекта педагогической

деятельности на основах самопознания / Н. Б. Евтух, Э.А. Пиньковская, Т. В. Черкашина : учебн.-метод. пособие – Черкассы: Издатель Чабаненко Ю. А., 2016. –408 с.

4. Філософський словник соціальних термінів / під заг. ред. В. П. Андрущенка. – 3-тє вид., доп. – Харків : Р.И.Ф., 2005. – 672 с.

5. Черкашина Т. В. Теоретические и методические основы профессионального самосовершенствования субъекта педагогической деятельности: [монография] / Т. В. Черкашина ; Под научной редакцией Н. Б. Евтуха. – Черкассы : Издатель Чабаненко Ю. А., 2014. – 444 с.